

OPONENTSKÝ POSUDEK

Téma dizertační práce: *Českoslovenští letci v německém zajetí 1940-1945*

Autor: PhDr. Ladislav Kudrna

Oponent: doc. PhDr. František Hanzlík, CSc.

Historie čs. letectva v Anglii v době 2. světové války byla v poválečném období vždy předmětem zájmu odborné i laické veřejnosti. Až změny v naší společnosti v roce 1989 umožnily badatelům zkoumat všechny dostupné prameny v archívech, které byly postupně zpřístupněny a odtajněny a také využít osobní svědectví těch, kdo museli po únoru 1948 odejít do exilu. Bez jakékoli cenzury tak mohly být publikovány práce, které přinesly mnoho nových, dosud neznámých faktů a pohledů i na působení čs. letců v Anglii.

Předkládanou disertační práce PhDr. Ladislava Kudrny je možno považovat za jednu z takových publikací. Zabývá se osudy čs. vojenských letců, kteří se v průběhu války dostali do německého zajetí. Na rozdíl od všech podobných prací se podrobně zabývá okolnostmi, za kterých se letci dostali do zajetí, souvislostmi jejich věznění v zajateckých táborech až po problematiku jejich právního postavení i poválečných osudů. Obsah práce vyvrací řadu mýtů, které přetrvávaly celá desetiletí. Například mýtus o tom, že všichni českoslovenští letci z Anglie, kteří byli Němci zajati, byli popraveni. Téma předložené disertační práce proto považuji za aktuální a přínosné.

Práce byla vydána knižně v roce 2005 což považuji za klad. Tuto skutečnost je dle mého názoru nutno vzít v úvahu i při jejím hodnocení. Publikace je předkládána široké čtenářské veřejnosti. Má proto také odlišnosti od klasické struktury disertační práce což nelze dle mého názoru považovat za nedostatek.

Cíl práce je obsažen v Úvodu (s. 7-8) a v Rezumé na konci publikace. Cílem bylo podle autora zobrazit problematiku československých letců, příslušníků RAF VR, kteří v průběhu druhé světové války upadli do německého zajetí. Z obsahu úvodu vyplývá, že se autor zaměřil na okolnosti sestřelení, zacházení se zajatými po zatčení, na jejich život v zajateckých táborech, včetně stravování, ubytování a trávení volného času. Samostatnou částí práce je problematika právního postavení zajatých letců, jejich pokusy o útěk i okolnosti jejich osvobození.

Zvolená struktura dizertační práce vychází ze stanovených cílů, je logická, přehledná a její obsahové naplnění vedlo i ke splnění stanovených cílů práce. Hlavní body struktury práce (mimo bodů I. Muž, který zradil muže, II. Před sestřelením a IV. Otázka právního postavení čs. letců v zajetí) jsou členěny na řadu dílčích částí. Tvoří relativně samostatné podkapitoly, navazující na sebe časově i tématicky. Domnívám se, že části označené III.b), III.c) a III.d) by bylo vhodnější zařadit buď do poznámkového aparátu nebo jako přílohy vzhledem k tomu, že se jedná o tabulku a dva grafy. Ani značný rozsah práce (340 stran textu), která je doplněna rozsáhlým a podrobným poznámkovým aparátem (68 stran) není na úkor její přehlednosti.

Zřejmá snaha autora o co nejpodrobnější rozbor dílčích obsahových otázek vedla v některých kapitolách k opakování již dříve uvedených faktů.

Při zpracování práce využil autor rozsáhlých archívních pramenů a dosud vydaných publikací zabývajících se předmětnou problematikou. V části „Prameny a literatura“ provedl podrobné zhodnocení dosud zveřejněných publikací, domácí i zahraniční literatury včetně pamětí z řad letců. Z archívních pramenů je uveden Vojenský ústřední archív v Praze, odkud autor čerpal převážnou většinu použitých faktů a informací. Z této části hodnocení pramenů a literatury není zřejmé, zda se autor alespoň pokusil využít archívních pramenů, uložených v jiných archívech. Jedná se především o Národní archív Praha a o Archív ministerstva vnitra, kde jsou uloženy materiály (vyšetřovací spisy, hlášení o útěcích do zahraničí po únoru 1948, výpovědi vězňených o jejich působení za druhé světové války atd.), které by mohly přinést další dílčí poznatky týkající se uvedené problematiky.

Za hlavní přínos práce považuji skutečnost, že se autorovi podařilo s využitím dosud publikovaných prací a na základě výsledků vlastního archívního výzkumu ukázat a na konkrétních faktech dokumentovat okolnosti a souvislosti „životní cesty“ čs. letců v Anglii, kteří se dostali do německého zajetí za druhé světové války. Autor podrobně v publikaci uvádí méně známá, ale i neznámá fakta a informace o každodenním životě letců v zajateckých táborech i o jejich osudech v poválečném období. Nevyhýbá se ani kritickému hodnocení dosavadních prací a na pravou míru uvádí i neúplné nebo nepravdivé informace v nich uvedené. Hodnotu práce dle mého názoru dále zvyšuje již zmiňovaný podrobný poznámkový aparát, obrazové přílohy i jiné přílohy a seznam použitých pramenů a literatury. To vše umožňuje zájemcům z řad odborné komunity i z veřejnosti rozšířit sumu poznatků o uvedené problematice.

Na základě posouzení obsahu i rozsahu dizertační práce pana PhDr. Ladislava Kudrny lze konstatovat, že stanovené cíle práce se autorovi podařilo naplnit. Doktorand prokázal schopnost vědecky pracovat, analyzovat archivní prameny a formulovat dílčí i celkové závěry z analýzy vyplývající. Prokázal rovněž velmi dobrou znalost literatury i jiných pramenů vztahujících se k uvedené problematice.

Předložená dizertační práce v podobě knižní publikace, dle mého názoru, svým rozsahem i šíří řešených obsahových otázek, překračuje požadavky na tento typ prací. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem **doporučuji disertační práci k obhajobě.**

K obhajobě doporučuji položit následující otázky:

- 1) Uveďte podrobněji zhodnocení archivních pramenů, kterých jste ve své dizertační práci využil.
- 2) V hodnocení pramenů a literatury uvádíte v kontextu Vámi získaných poznatků názor na již publikované hlavní práce, zabývající se danou problematikou. Do jaké míry se podle Vašeho názoru v obsahu publikací před rokem 1989 a později promítají rozdílné možnosti studia archivních pramenů, případně jiné vlivy?

V Brně dne

2007

doc. PhDr. František Nanzlík, CSc.

